

Elena Vlădăreanu

SZABADIDŐ

the robots are coming

A kapuk bezáródtak. Elnyelték a zajokat. Nagy termekben
a robotok álma. A poszthumánok a dobozok felé tartanak.
A bölcsődék és óvodák kiürülnek.
Boldogság, nyugalom, jólét. Biztonság.
A vásárlás, a konzol, a szex. A partik.
A veszekedések. A házvezetés. A wall. A közös étkezések.

Minőségi időtöltés a családdal.
A mollok nyugtalan játszóterei.
Menekülés a nagyvárosból. A természetjárás.
Egy nő listát készít: dolgok, amiket elvesztettem, írja.
A macska simogatása, a semmibe bámulás, a frissen darált kávé.

A hét mérlege: a 140-es részlegen egy robot összezúzta Wandát.
12 éve dolgozott neki. Szabályozta beállításait.
A robotnak semmilyen oka nem volt, hogy elhagyja a 130-as részleget,
és arra sem, hogy átvegye az irányítást.
Egy robot nem öl, csak ha arra van beállítva, hogy öljön.
Németországban Hans 22 éves volt. Próbálta helyreállítani.
A robot felé fordult és nekinyomta egy vaspolcnak.
Semmi sem maradt Hansból.
Emberi hiba. Hangsúlyozzuk. Emberi hiba. Ne értelmezzék másként.
És amennyiben valakinek a hibája, akkor ki a hibás?
„Fontos megértenünk, hogy a robotot nem hibáztathatjuk.”
„Műszaki és erkölcsi szempontból ez a sajnálatos baleset
hasonló egy olyan balesethez, amiben a gépkezelőt szétzúzza a gép,
mert nem használta a biztonsági felszerelést.”
Rozina megállás nélkül 11 órán keresztül állítgatta a gépeket.
Átköltöztette őket egyik teremből a másikba, adatokat vitt be,
programokat telepített és törölt.

Csiklandozta őket és megbabonázta őket.
11 órával később gépekkel a nyaka körül halt meg.
Légzőszervi elégtelenség.
„Nyilván ennyi munkaóra után akadnak hibák is.”

Mérleg: a bevásárlóközpontokban sikeresen lecserélték
az utolsó pénztárgépkezelőket is.

Mások kezdik előlről: új munkanapot jelez a képernyő.

Mert:

A szabadidő elveszett időt jelent.
Ha időt veszítesz, pénzt veszítesz.
Az önműködő robotok felügyelik a telephelyeket.
Elkülönítve folyik a munka.
Ugyanabban az időpontban lépnek be, ebédelnek.
Dohányzás betiltva. Az óránkénti öt perces
cigaretaszünetet szem és hát óvására
tartott szünet váltja.

Új generációk várhatóak
átalakított
feljavított verziók
hatékonyabbak
szemfájdalmaktól mentesek
a gerincferdülés végre
a múlté

***

Akinek szabadideje van a mai világban, az tudatlan vagy örült.
Vagy soknullás összeget örökölt.

A szabadidő egy utópia. Az embereknek meg kell érteniük, hogy ha nem szeretnék, hogy felcseréljék őket, be kell bizonyítaniuk, bármennyit képesek dolgozni stresszes környezetben, erre hajlandóságot és kitartást kell mutatniuk.

Igen, azt kérjük tőlük, hogy amit eddig szerencsétlenül szabadidőnek neveztek,
azt áldozzák fel, mert mi sokkal többet nyújtunk nekik: munkahelyet,
biztos jövedelmet, egy célt. Egy családot.

Mérleg: „Az ügyfélszolgálati munkatárs” a múlté. A Soft Bank
1000 humanoid robotot helyezett üzembe, minden ázsiai fiókjánál
egyet-egyét,
így az ügyfeleket egy intelligens robot fogadja, tőle kapnak útbaigazít-
ásokat
az ügyfélszolgálatos személy helyett!

Menj el az ajtóig, nyisd ki, és mondd el, mit látsz! Olyan emberek
végeláthatatlan sorát, akik alig várják, hogy átvegyék a helyed.
Nem is tudsz majd rendesen örülni a szabadidődnek,
valaki már a meleg székednek fog örvendeni.
Aki sétálni megy, elveszti az úri helyet!

Több robot, még több szabadidő.

Az emberek nem értenek egy dolgot: nem felcserélik őket,
azaz nem jelentős mértékben, hanem a robotok által feljavul
életminőségük, több szabad idejük lesz.

Hogy? A munkások attól félnek, hogy felcserélik őket gépekre? Igen, és?
Mi a teendő? Biztosan van megoldás. Én emellett vagyok: több munka,
kevesebb szabadidő. Hadd lám csak, a munkások töltsenek több időt
munkahelyükön, gyakrabban lássuk őket, rögtön megoldódnak
A problémák.

ők azt mondják: szabadságot kértetek, szabadságot kaptatok
ők azt mondják: most jó a szabadság, most jó...
milyen elvárásaitok vannak még?
ők azt mondják: nesze nektek
kevés pénz
elbaszott karrier
lefejelés

ők azt mondják: az emberek nem egyenlők, az egyenlőség a csóróknak való
ők azt mondják: az én szavazatom nem egyenlő a te szavazatoddal
ők azt mondják: abból, ami téged körbe vesz, és ami minket körbe vesz,
ami veled történik, és ami velünk történik,
elegünk lett abból, hogy nevünkben döntsél,
te túl sokan vagytok

ők azt mondják: kérjük, hogy iskolázottság, munkahely, fizetés
függvényében lehessen szavazni
azt akarjuk, hagyjanak minket, hogy országunkat kiszedjük a szarból
ők csak úgy tudják kiszedni az országot a szarból, ha távol tartják
magukat a csöcseléktől, a barmoktól, a szegényektől
ők az elit
az elit azt mondja: a szegények és a bevándorlók ne részesüljenek
ingyenes orvosi kezelésben
segítsünk nekik
jussunk végre valahára a végére!

az elit azt mondja: a mi hibánk, hogy nincsen munkájuk?
a mi hibánk, hogy jobban szeretnek lustálkodni, mint dolgozni?
nem gondoljuk
nem szerettek tanulni, a munkát sem szeretik
ellenben a szabadidő... csak szabadidő legyen
szabadidő és ingyen pénz

legyen már vége az eltartottaknak és a bácsikáknak!
csapjunk kérő tenyerükre!
ők tudják, a szegénység azoké, akik nem szeretnek dolgozni
ők tudják, mi a jó, igaz és szép
ők tudják, ki hülye és miben mérik a hülyeséget
ők tudják, ki szorgalmas, és ehhez mérhető életet érdemel
ők tudják, hogy a túl sok munkától nem halsz meg
ők elmennek a munkateljesítményt vizsgáló intézetbe,
és téged is visznek magukkal,
hogy megmutassák neked, többet is tudsz dolgozni
ők tudják, hogy ez az ország azért olyan amilyen, mert senki
nem dolgozik teljes gőzzel

hogya elmennének ők innen...
de hát hogy menjenek el, mikor ennyi dolog van?

Ők hogy tudják ezt csinálni?
Ők hogy tudják a munkát az első helyre tenni?
Ők hogy tudják a munkát a család elé helyezni?
Ők hogy tudnak egy héten 168 órát dolgozni?
Ők hogy tudnak nap mint nap, évről évre 3:45-kor kelni?
Ők hogy tudják és te nem?

Ők a család nélküli emberek, mert a munka az igazi családjuk.
Ők mindig elérhetőek, mindig kéznél van telefonjuk, elvégre azért mobiltelefon.
Ők nem rendelkeznek szabadidővel, mert ők uralják az időt.

Mérleg: 5000 csecsemőt vittek haza, miután a külső méhben kifejlődtek. Tökéletesek, semmilyen rendellenességet nem állapítottak meg náluk. Ennyire egyszerű ma szülőnek lenni. A gyerekek már nem szexuális aktus beteljesülésének megterhelő következményei, hanem egy megfontolt egyéni döntés felvállalásai, eszközök és idő spórlásával.

Mérleg: újabb siker Alice megalkotóinak. Az *Alice minden idős embernek* program ma jelentős állami támogatást kapott, ennek köszönhetően év végéig 3000 idős ember otthonába fogadhatja Alice-t. Amennyiben minden idős részesülni fog Alice felügyeletében és szolgálataiban, a szépkorúak nehézségei csökkennek. Alice párbeszédet tud folytatni, adatokat memorizál, arcokat és neveket, észben tartja a gyógyszerek órarendjét, hangokat tárol, mozgatja végtagjait és szemgolyóit. A program jobbá teszi a fiatalok életét, akik így egy fogas kérdéstől szabadulnak meg, és több időt szentelhetnek saját életükre. Emlékeztek még, hogy mondták szüleink, a mai öregek, mikor kicsik voltunk? Nem lesz senki, aki egy pohár vizet adjon. Nos, Alice megteszi ezt helyettünk: odaadja majd azt az átkozott pohár vizet!

Legyünk komolyak, 40 éves korban senki sem tudja újra kitalálni magát. Remény van, mert ugye, ő hal meg utoljára. De mondok nektek valamit: a reménnyel, mint olyan, a seggedet sem törölheted ki. Meg kell állnod egy pillanatra és elgondolkodni: miket tudok elvégezni, mit tud megtenni egy gép, és mit nem. És mondok még valamit: egy gép szünet nélkül tud dolgozni, éjjel-nappal, egy gépnek nincsen szüksége alvásra, vécére, cigarettára, uzsonnára, szexre, hétvégére, vakációra. Ő mindig ott van. És itt van a lényeg, hogy te ember vagy és az ember nem tud mindig ott lenni. Az ember pihenni akar, bámulni a falakat, kúrni akar, kiverni, dohányozni, kaja-pia, Antalya, ultra all inclusive, és mindeközben dőljön a pénz, csak dőljön, dőljön. Na de ezt így nem lehet.

***

Szkenneld az agyat. Mérd a kreativitást.
Mennyire vagy kreatív?
Mennyire leleményesek a megoldásaid?
Hogyan válhatsz hatékonyabbá munkáltatód számára?
„Segíteni fog abban, hogy hatékonyabb legyek munkahelyemen.”
Az agyad elszegődött hozzájuk,
nekik dolgozik, és ők szeretik ezt.

ki gondol ezekre a srácokra
kinek van ideje rájuk
ki kérdi meg mi van velük
milyen anyák álmodták meg őket tartották ölben adtak csicset nekik
ezek a srácok azt mondják: az emberi lények annyira problémásak
az emberi lények fárasztóak
soha többet nem lépünk kapcsolatba valós személyekkel
némelyikük autókat gyűjt
nekünk is megvan a gyűjteményünk
mi nem akarunk szexet csak érzelmi kötődést
mikor véget ér a munka nem akarunk zsörtölődő nőket
minőségi időt akarunk magunknak

úgy eltölteni szabadidőnket ahogyan megérdemljük
a világnak így kell elfogadnia minket máskülönben
elmegyünk a nagyvilágba
ezek a srácok gyalog járnak metróznak kenyeret
és zöldségeket vásárolnak
beülnek a liftbe kiszállnak a tizediken
napi 9 órában úgy tesznek mintha emberek lennének
pletykálják kollégáikat teletömik érmékkel a kávégépeket
feladatokat kiviteleznek
dead-line-okat tartanak be némelyiküknek pszichoterapeuta
segít végigsiklani az életen
ezek a srácok a szilikon bőrhez hajhoz és belső szervekhez
mennek haza
a valós képzetekhez a visszafordítható fejhez
a lokomotorikus gyorsasághoz
a verbális képességekhez a szimulált orgazmushoz
az időzített nevetéshez
selyem ruhákat és öltönyöket választanak
fürdőzéseket és piknikeket szerveznek
horgászni mennek
síelnek és eveznek tolószéket tolnak
amiben a szilikon arcok nyomorékot játszanak
imádkoznak hátha
boldogok

***

férfiak
eleget dolgoztatok eleget törtétek magatok
térdig lóg kezetek a sok munkától
isten hozott a munka nélküli világban ettől fogva
más lesz az életetek
egy örökkévalóságnak tűnő virtuális valóság vár rátok
mostantól csak játék játék játék
senki sem fog számon kérni
senki sem fogja kitépni kezetekből a távirányítót
senki sem fogja azt mondani menjél már arrébb

senki sem fog arra kérni dolgozzatok éhen nem haltok
és szomjan sem gödröt fetrengtek a kanapéba
de miért is érdekelne?
valami amire egész életetekben vágytatok
csak ti és egy véget nem érő élvezet.
Az idők végezetéig.

***

Egyeseknek talán szükségük van egy szünetre
Beállítják realitásukat és bemerülnek
Egy szélben hajladozó Duna-deltába
Szárcsák vadkacsák kormoránok egyéb jelentéktelen madarak
Zöld és majdnem meleg víz
A rovarok zümmögése nádas
Egynéhány örök másodpercig tartó ugrásban levő ponty

De mégis
Az ég nem elég kék

De mégis
Mindent be lehet állítani.

Egy valós szél által felfújt nejlonzacskó
Egy ugyanannyira valós gebe egy öreg szekér elé kötve
Halad át a tájon
Klip-klap-klip-klap-klip-klap

Valakinek volt ideje egy bakancsot a fára akasztani
Madáretető
Valakinek volt ideje egy tál vizet tenni a motorbicikli mellé
Oda menekült egy cica meg sem mozdul
Öt ivarérett kandúr üldözte oda
Lehet nincsen minden elveszve.

***

Ők megalkotják a munka nélküli világot.

Ez az ő országuk.
A gazdagok még gazdagabbak lesznek.
A szegények mehetnek lefeküdni.
A munka végét együtt ünnepeljük.
Jössz velünk?
Az idő végtelenné válik.
Annyira végtelenné, hogy arcod tenyeredbe temetve,
Merre? És most? Mitévő legyek?,
ezeket fogod kérdezni.
A kezeim nem tudnak pihenni,
siránkozol.
Kezeim megtanulhatnának pihenni, de ki fog ezért fizetni?,
aggodalmaskodsz.
Számnak ki ad majd enni?
Ki ad neki inni?
Testemnek ki ad majd szállást?
Már most el kell döntsöd, kivel tartasz majd.
Ha a gazdagok közül való vagy, állj fel és menj közéjük.
Ha a szegények közül való vagy. *ne aggódj, minden jó lesz.*
Nézz az ég felé,
garantálom,
minden
jó
lesz.

Király Zoltán fordítása

ELENA VLĂDĂREANU – költő, 1981. február 2-án született a Konstanca megyei Medgidián. A Radio România Cultural *Timpul prezent* című műsorának szerkesztője.

Legutóbbi kötete: *bani. munca. timp liber.* Bukarest, 2017, Nemira Kiadó.